

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

04 грудня 2018 р.

Київ

№ 30-рк

Про припинення дій,
що містять ознаки порушення
законодавства про захист
від недобросовісної конкуренції

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши матеріали дослідження та подання Управління розслідувань недобросовісної конкуренції від 02.11.2018 № 127-01/6094-п,

ВСТАНОВИВ:

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) Проведення Комітетом дослідження щодо наявності в діях суб'єктів господарювання ознак порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції під час використання у своїй господарській діяльності позначень «Еко», «есо», «Еко», «Екологічна», «Екологічно чиста» тощо.

2. ОБСТАВИНИ

Обставини, встановлені за результатами дослідження

- (2) Під час проведення Комітетом дослідження щодо дій суб'єктів господарювання з поширення на етикетках (упаковках) продукції написів «Еко», «есо», «Есо», «Екологічна», «Екологічно чиста» тощо Комітетом було надіслано вимоги про надання інформації на адреси суб'єктів господарювання, зокрема направлено вимогу споживчому товариству «Домашній хліб» (далі – СТ «Домашній хліб», Товариство) (м. Красилів, Хмельницька обл., ідентифікаційний код юридичної особи 36923720).
- (3) За наявною в Комітеті інформацією, СТ «Домашній хліб» здійснює виробництво та реалізацію хліба, зокрема батона нарізного, різаного (далі – Продукція).
- (4) Зовнішнє оформлення упаковок Продукції виробництва СТ «Домашній хліб», зокрема батона нарізного, різаного, має такий вигляд:

- (5) Так, на лицьовій стороні упаковки, крім інших написів, міститься такий: «ЭКО продукт» з позначенням «ЭКО».
- (6) СТ «Домашній хліб» зазначило, що здійснює виробництво та реалізацію продукції з лютого 2010 року.
- (7) У період з 01.01.2016 по 31.08.2016 Товариство не здійснювало господарської діяльності у зв'язку з «процесами модернізації та реорганізації» СТ «Домашній хліб».
- (8) Товариство повідомило, що фактично з 01.09.2016 СТ «Домашній хліб» відновило свою фінансову та господарську діяльність, прийнявши нову маркетингову стратегію розвитку (тобто нова упаковка, етикетка, нові корпоративні кольори тощо), у рамках якої з'явилася позначка «ЭКО продукт» на упаковці Продукції.
- (9) Отже, виробництво та реалізація Продукції саме в упаковках, на яких містилося позначення «ЭКО продукт», здійснювалося з 01.09.2016.
- (10) СТ «Домашній хліб» повідомило, що поставка упаковок здійснювалася на підставі Договору поставки № 7/11 від 30.08.2011 (далі – Договір). У зв'язку з тим, що Товариство тимчасово припиняло свою діяльність, 01.08.2016 до Договору було укладено додаткову угоду № 5.
- (11) Так, відповідно до умов зазначеного Договору, він укладений між товариством з обмеженою відповідальністю «ПОЛПАК» (далі – ТОВ «ПОЛПАК», Постачальник) (м. Харків, ідентифікаційний код юридичної особи 37457898) та СТ «Домашній хліб» (Покупець).
- (12) Відповідно до пункту 1.1 Договору, Постачальник зобов'язується протягом строку дії цього Договору постачати Покупцю, а Покупець зобов'язується приймати та сплачувати за пакети поліпропіленові з малюнком або без малюнка для пакування хліба та хлібобулочних виробів на умовах, встановлених цим Договором.
- (13) Пунктом 5.1 Договору передбачаються обов'язки Постачальника.
- (14) Так, відповідно до пункту 5.1.1 Договору Постачальник зобов'язаний постачати Покупцю Товар, згідно з умовами цього Договору, на адресу Покупця відповідно зі Специфікаціями на Товар та Листами погодження дизайн-макетів.
- (15) Пункт 5.1.2 передбачає, що Постачальник зобов'язаний розробити та узгодити з Покупцем дизайн-макети пакетів, затвердити їх Листами погодження дизайн-макетів. Постачальник забезпечує виробництво пакетів у суворій відповідності до Листів погодження дизайн-макетів.
- (16) У своєму листі від 09.11.2016 № 169 Товариство повідомило Комітет, що особою, відповідальною за розміщення на етикетках Продукції позначки «ЭКО», є безпосередньо СТ «Домашній хліб».
- (17) За інформацією, наявною в Комітеті, Продукція випускалася вагою 0,4 кг.
- (18) Виробництво батона нарізного, різаного здійснюється відповідно до ДСТУ 4587:2006 «Вироби булочні».
- (19) Відповідно до інформації, наявної в Комітеті, строк придатності до споживання батона нарізного, різаного становить не більше 48 годин.
- (20) СТ «Домашній хліб» зазначило про те, що не має жодних дозвільних документів, виданих державними органами, наділеними відповідною компетенцією, на використання позначення «ЭКО».
- (21) Товариство зазначило про те, що здійснювало реалізацію своєї продукції, за допомогою укладання договорів поставки. Покупцями продукції Товариства, зокрема, були товариство з обмеженою відповідальністю «Світ Маркет», товариство з обмеженою відповідальністю «Довбуш трейд сервіс», приватне підприємство «Кова» тощо.

- (22) У 2016 році Товариство реалізувало Продукцію на суму 153 405 (сто п'ятдесят три тисячі чотириста п'ять) грн.
- (23) СТ «Домашній хліб» повідомило Комітет про те, що з метою усунення недоліків, виявлених під час використання пакувальних матеріалів, СТ «Домашній хліб» листом від 12.10.2016 № 149 на адресу ТОВ «ПОЛПАК» направило лист, в якому зазначило, що через деякий час, коли вже пакети надійшли в реалізацію з готовою продукцією, було виявлено в написі «ЕКО продукт» помилку «ЭКО продукт».
- (24) Листом від 15.10.2016 б/н ТОВ «ПОЛПАК» повідомило СТ «Домашній хліб» про те, що «...виявлено помилку, яка була допущена на виробництві... гарантуємо у наступних партіях виправити помилку...»
- (25) Виходячи з викладеного, Комітетом встановлено, що СТ «Домашній хліб» використовує на упаковках батона нарізного, різаного напис «ЭКО продукт» з позначенням «ЭКО» з 01.09.2016.

Кваліфікація дій

- (26) Відповідно до частини сьомої статті 29 Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» (далі – Закон) забороняється при маркуванні продукції, яка не відповідає вимогам цього Закону, використовувати позначення з написами «органічний», «біодинамічний», «біологічний», «екологічний», слова з префіксом «біо» тощо.
- (27) Відповідно до пункту 35 Технічного регламенту з екологічного маркування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.05.2011 № 529 (далі – Технічний регламент) (діяв до 17.01.2018), для застосування екологічного маркування суб'єкт господарювання повинен пройти процедуру оцінки відповідності продукції встановленим екологічним критеріям в органі з екологічного маркування.
- (28) Відповідно до зазначеного Технічного регламенту встановлено таке.

Екологічне маркування – коротко і точно сформульований напис, символ чи зображення, що наноситься на етикетку або пакування продукції чи наводиться у документації на продукцію, технічних бюлетенях, рекламних матеріалах з метою зазначення певної екологічної характеристики продукції, компонента або пакування. Відповідність продукції встановленим екологічним критеріям підтверджується сертифікатом екологічного маркування.

Екологічна сертифікація – процедура, під час якої визнаний в установленому порядку орган з екологічного маркування документально засвідчує відповідність продукції встановленим екологічним критеріям.

Орган з проведення оцінки відповідності продукції встановленим екологічним критеріям (орган з екологічного маркування) – незалежний від суб'єкта господарювання орган, який у своїй діяльності керується програмою екологічного маркування відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 14024 (ДСТУ ISO 14024 «Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу I. Принципи та методи»).

- (29) Отже, екологічну сертифікацію, зокрема засвідчення відповідності продукції екологічним критеріям, здійснює визнаний в установленому порядку орган з екологічного маркування. Відсутність належного факту встановлення відповідності продукції, що позиціонується як екологічна, екологічним критеріям є підставою не вважати таку продукцію екологічною.
- (30) Відповідно до Технічного регламенту, орган з екологічного маркування не може:
- бути розробником, виробником, постачальником, монтажником або прямо залученим до зазначених видів діяльності, а також власником, користувачем, утримувачем продукції, яку він оцінює, крім продукції для власного споживання;
 - бути представником суб'єкта господарювання;

- провадити будь-який вид діяльності, що може вплинути на незалежність його експертизи або неупередженість щодо діяльності з екологічної сертифікації, до якої він залучений, зокрема, надання консультаційних послуг або порад суб'єктові господарювання, продукція якого заявлена на сертифікацію.

- (31) Для проведення процедури з оцінки відповідності орган з екологічного маркування повинен мати:
- методика системи управління якістю, відповідно до якої проводиться оцінка відповідності;
 - методика провадження діяльності органу з екологічного маркування, в якій визначаються його завдання, чисельність персоналу, необхідного для проведення процедури з оцінки відповідності, ступінь складності технології виробництва продукції і характер виробничого процесу (партія продукції або продукція, що випускається серіями);
 - необхідну матеріально-технічну базу для забезпечення виконання завдань з проведення оцінки відповідності.
- (32) Персонал органу з екологічного маркування повинен мати необхідну освіту, підготовку, досвід у виконанні завдань з проведення оцінки відповідності та навички складання відповідних звітів.
- (33) Відповідно до статті 1 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» акредитація органів з оцінки відповідності – засвідчення національним органом України з акредитації того, що орган з оцінки відповідності відповідає вимогам національних стандартів, гармонізованих з відповідними міжнародними та європейськими стандартами, та у разі необхідності будь-яким додатковим вимогам щодо акредитації у відповідних сферах для провадження визначеної діяльності з оцінки відповідності.
- (34) Відповідно до статті 6 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» акредитація здійснюється національним органом України з акредитації.
- (35) Наказом Міністерства економіки України від 04.01.2002 № 5 утворено Національне агентство з акредитації України та затверджено Положення про Національне агентство з акредитації України.
- (36) У зв'язку з викладеним Комітет для з'ясування питання, чи є в Україні органи з екологічного маркування, які уповноважені на проведення екологічної сертифікації, листом від 16.09.2016 № 127-26/09-9800 звернувся до Національного агентства з акредитації України.
- (37) За інформацією, отриманою від Національного агентства з акредитації України, з 15.07.2013 по 26.09.2016 немає жодного акредитованого органу з оцінки відповідності.
- (38) Статтями 1, 24 і 33 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» визначаються правові та організаційні засади здійснення добровільної оцінки відповідності, зокрема добровільна оцінка відповідності здійснюється органом з оцінки відповідності, що призначається центральним органом виконавчої влади та оцінка відповідності якого здійснюється національним органом України з акредитації. Попередня редакція вказаного Закону, що врегульовував аналогічні питання, а саме, Закону України «Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності», статті 1 та 28, також визначав необхідність призначення та акредитації органу з оцінки відповідності.
- (39) Пункт 3 Технічного регламенту встановлює, що орган з екологічного маркування, що є органом з проведення оцінки відповідності продукції встановленим екологічним критеріям, має бути визнаний в установленому порядку. Відповідно до пункту 1 статті 1 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» додержання вимог технічного регламенту є обов'язковим та органи з оцінки відповідності, що виконують

свої завдання з оцінки відповідності згідно з відповідними технічними регламентами, призначаються центральним органом виконавчої влади.

- (40) За наявною в Комітеті інформацією, в Україні на вересень 2016 року, коли СТ «Домашній хліб» почало використовувати у своїй господарській діяльності позначення «ЕКО продукт» з позначенням «ЕКО», були відсутні визначені належним чином та акредитовані органи з оцінки відповідності, що займаються екологічною сертифікацією.
- (41) Окремо зазначаємо, що національний стандарт України ДСТУ ISO 14024:2002 Екологічне маркування 1 типу є документом, який детально прописує принципи та методи, за якими орган з оцінки відповідності має проводити оцінку відповідності продукції на відповідність вимогам екологічних критеріїв. Цей документ не визначає порядку призначення та акредитації органу з оцінки відповідності, оскільки такий порядок визначається Законом України «Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» та постановою Кабінету Міністрів України № 529 від 18.05.2011, і потреба в такому нормативно-правовому дублюванні відсутня.
- (42) Також звертаємо увагу на те, що стандартом ISO/IEC 17065:2012 «Вимоги до органів, що сертифікують продукцію, процеси, послуги» встановлено перелік критеріїв для органів сертифікації (зокрема, вимоги до структури, вимоги до персоналу, вимоги зовнішніх ресурсів, вимоги до процесу оцінювання, аналізування та прийняття рішення щодо сертифікації). Окремо у вступі до цього стандарту зазначено, що його можна використовувати як документ з переліком критеріїв для акредитації або призначення органами державної влади органів сертифікації. Отже, у самих стандартах зазначено про необхідність акредитації та призначення органами державної влади органів з оцінки відповідності.
- (43) Важливим є розуміння принципу добровільної сертифікації. Така сертифікація є добровільною для суб'єкта, який на власний розсуд приймає рішення про те чи буде він виробляти екологічну продукцію або ж звичайну. У разі якщо він прийняв рішення на користь екологічної продукції і планує наносити відповідне маркування, то проходження процедури сертифікації у належно акредитованому й призначеному органі з оцінки відповідності стає для нього обов'язковим. Будь-які посилання на добровільність екологічної сертифікації як аргумент для відсутності імперативних норм для органу з оцінки відповідності, який проводить такі сертифікації, є безпідставними та неаргументованими. Лист Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 11.10.2016, в якому зроблено висновок про відсутність потреби в акредитації органів з оцінки відповідності, що мають намір працювати в добровільній сфері, не є нормативно-правовим актом та не встановлює правових норм, як власне в ньому й зазначено.

3. **ВИСНОВКИ КОМІТЕТУ**

- (44) Отже, СТ «Домашній хліб» на лицьовій стороні упаковки батона нарізного, різаного розміщує напис «ЕКО продукт» з позначенням «ЕКО», не маючи жодних сертифікатів, дозвільних документів, які видані уповноваженими на те органами та які підтверджують, що його продукція дійсно відповідає властивостям екологічної продукції. Отже, зазначена інформація є неправдивою.
- (45) Обираючи серед аналогічних товарів, пересічний покупець сподівається отримати продукт, що відповідає його потребам, керуючись інформацією, заявленою виробником, зокрема, про те, що зазначений продукт відповідає критеріям екологічного маркування.
- (46) Так, відповідно до наявної в Комітеті інформації, ринок виробництва та реалізації хлібу є конкурентним.
- (47) За наявною в Комітеті інформацією, не всі суб'єкти господарювання під час виробництва та реалізації своєї продукції, зокрема хліба, використовують на упаковках

своїєї продукції такий напис, як «ЕКО продукт» з позначенням «ЕКО» або будь-які інші позначення з написами «Еко». Отже, СТ «Домашній хліб» може отримати неправомірні переваги в конкуренції стосовно інших суб'єктів господарювання, які не використовують таке позначення.

- (48) Відповідно до частини першої статті 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» поширенням інформації, що вводить в оману, є повідомлення суб'єктом господарювання, безпосередньо або через іншу особу, одній, кільком особам або невизначеному колу осіб, у тому числі в рекламі, неповних, неточних, неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) чи реалізації (продажу, поставки, виконання, надання) товарів, робіт, послуг цього суб'єкта господарювання.
- (49) Отже, СТ «Домашній хліб» поширює шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдиві відомості на упаковках батона нарізного, різаного про споживчі властивості Продукції внаслідок обраного способу її викладення, а саме, з використанням в оформленні упаковки батона нарізного, різаного напису «ЕКО продукт» з позначенням «ЕКО», не маючи жодних дозвільних документів, що може вплинути на наміри споживачів щодо придбання товарів цього суб'єкта господарювання.
- (50) У зв'язку з тим, що на лицьовій стороні упаковки Продукції зазначено неправдиву інформацію: напис «ЕКО продукт» з позначенням «ЕКО», це може вплинути на наміри споживачів стосовно придбання Продукції СТ «Домашній хліб» саме як продукції, яка має відповідні екологічні властивості.
- (51) Отже, дії СТ «Домашній хліб» щодо оформлення обраним способом упаковки батона нарізаного, різаного, зокрема розміщення напису «ЕКО продукт» з позначенням «ЕКО», можуть містити ознаки порушення, передбаченого статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення на упаковках Продукції інформації, яка є неправдивою через спосіб її викладення, що може ввести в оману споживачів щодо її характеристик.
- (52) Повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих відомостей про характеристики продукції через розміщення на упаковці Продукції інформації таким способом може вплинути на наміри споживачів щодо придбання Продукції та набуття СТ «Домашній хліб» більш вигідного становища порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які діють на відповідному ринку.
- (53) Отже, СТ «Домашній хліб» може посилити конкурентну позицію та отримати неправомірні переваги в конкуренції не завдяки власним досягненням, а шляхом поширення неправдивих відомостей щодо характеристик Продукції.
- (54) У зв'язку з викладеним, враховуючи, що в Комітеті відсутня інформація про надходження звернень щодо випадків введення в оману споживачів Продукції виробництва СТ «Домашній хліб» щодо екологічних характеристик Продукції та інформація, яка б свідчила, що дії СТ «Домашній хліб» призвели до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, завдали значних збитків окремим особам чи суспільству, СТ «Домашній хліб» надаються обов'язкові для розгляду рекомендації.

Враховуючи наведене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», Антимонопольний комітет України надає споживчому товариству «Домашній хліб» такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити використання споживчим товариством «Домашній хліб» на упаковках продукції батона нарізного, різаного напису «ЕКО продукт» з позначенням «ЕКО», який містить неправдиву інформацію, що є порушенням законодавства про захист від

недобросовісної конкуренції у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, та утриматися від вчинення подібних дій у подальшому.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Антимонопольний комітет України у десятиденний строк з дня їх отримання.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬСВ